

Мови світу, їх вивчення та класифікація

ПЛАН

1. Загальна характеристика мов світу.
2. Порівняльно-історичне вивчення мов.
3. Генеалогічна класифікація мов.
4. Типологічна класифікація мов.

Мови світу розрізняються за:

структурою

кількістю носіїв

наявністю
письменності

ступенем їх
вирінення

суспільними
функціями

За кількістю носіїв

1. Китайська мова $\approx$ 1,213 млрд.
2. Іспанська мова $\approx$ 400 млн.
3. Англійська мова $\approx$ 300-400 млн.
4. Гінді $\approx$ 400 млн.
5. Арабська $\approx$ 323 млн.
6. Бенгальська $\approx$ 250 млн.
7. Російська мова $\approx$ 250 млн.
8. Португальська мова $\approx$ 193 млн.
9. Японська мова $\approx$ 140 млн.
10. Німецька мова $\approx$ 100 млн.

2. Порівняльно-історичне вивчення мов

- Надзвичайна близькість слов'янських мов навела вчених на думку про спільність їх походження, тобто вони мали спільного предка — мову-основу, або прамову, яка існувала до V—VI ст. н.е.
- Таким же чином була виявлена близькість німецької та англійської мов:

Німецька	Англійська
<i>Mutter</i>	<i>mother</i>
<i>Vater</i>	<i>father</i>
<i>Blut</i>	<i>blood</i>

Назви актуальних понять у слов'янських мовах

Українська	голова	мати	вітер
Російська	голова	мать	ветер
Білоруська	галава	маці	вечер
Польська	glowa	matka	wiatr
Чеська	hlava	matka	vitř
Словацька	hlava	matka	vietor
Болгарська	глава	майка	вятър
Македонська	глава	мајка	ветар
Сербська	глава	мајка	вѣтар
Хорватська	glava	majka	vetar
Словенська	gláva	máti	vèter

Основоположники порівняльно-історичного методу:

- Франц Бопп
- Расмус Раск
- Якоб Грімм
- Олександр Христофорович Востоков

Мета порівняльно-історичного методу:

- 1) встановлення спорідненості мов;
- 2) реконструювання слів у мові-пращурі;
- 3) встановлення закономірностей у зміні слів, звуків, граматичних форм після розходження мов.

Слова, які запозичуються рідко:

- особові займенники;
- прості числівники;
- прикметники на позначення простих ознак;
- назви частин тіла;
- назви близьких ступенів спорідненості.

2. Порівняльно-історичне вивчення мов

- **Найдостовірніші** дані про спорідненість мов можуть бути отримані при порівнянні **морфем, особливо закінчень.**
- Набір їх невеликий, що пояснюється обмеженістю набору граматичних значень у всіх мовах світу.

- Вони є відносно стійкими.

ст.-слов. *Єс-мь* 'я є'

д.-інд. *as-mi*

хет. *es-mi*

*es-mi

3. Генеалогічна класифікація мов

Генеалогічна класифікація мов (д.-гр. *genealogia* ‘родовід’) — вивчення і групування мов світу на основі споріднених зв'язків між ними (на основі спільного походження від якоїсь прамови).

3. Генеалогічна класифікація мов

- Сім'я
  - Група
    - Підгрупа
      - Мова

- Підгрупа
  - Мова

- Група
  - Підгрупа
    - Мова

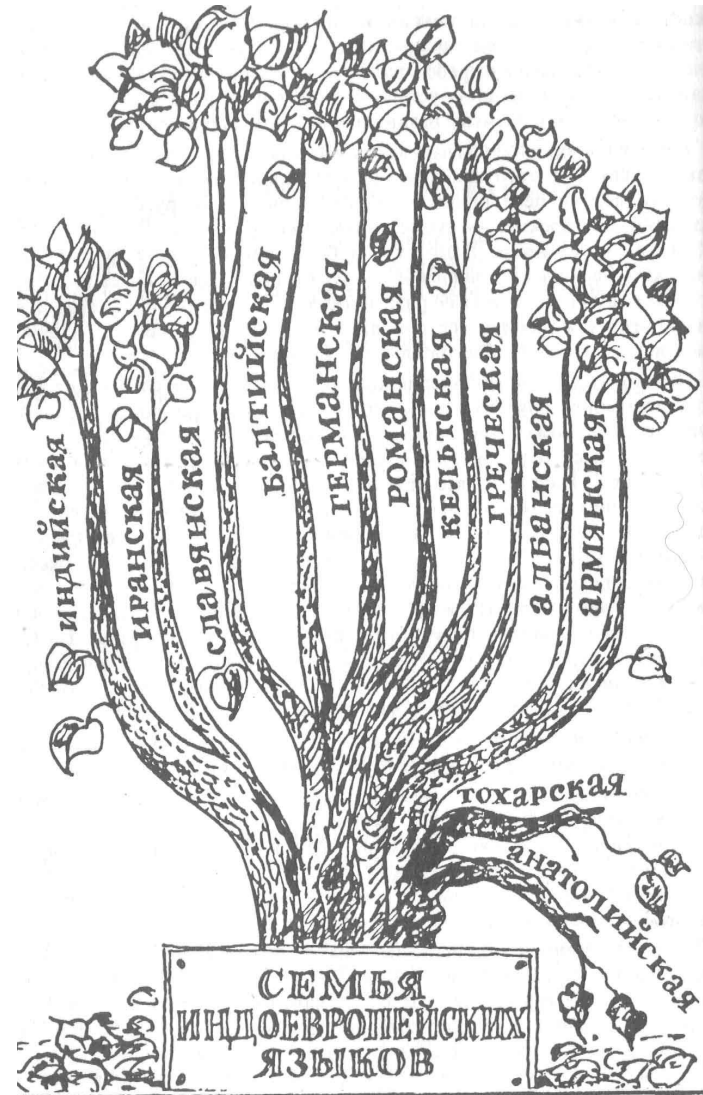
- Підгрупа
  - Мова

Найвідоміші і найпоширеніші мовні сім'ї

- Індоевропейська
- Семіто-хамітська
- Кавказька
- Фіно-угорська
- Тюркська
- Монгольська
- Китайсько-тибетська.

Індоєвропейська сім'я мов:

- індійська
- іранська
- слов'янська
- балтійська
- германська
- романська
- кельтська
- грецька
- албанська
- вірменська
- тохарська
- анатолійська

4. Типологічна класифікація мов

Типологічна класифікація мов – класифікація, яка ґрунтується на виявленні подібності і відмінності будови мов незалежно від їх генетичної спорідненості (на основі подібності і відмінності не в самому мовному матеріалі, а в принципах його організації).

Найвідомішою є типологічна класифікація мов **А. і Ф. Шлегелів** та **В. фон Гумбольдта**.

4. Типологічна класифікація мов

Кореневі
(ізолятивні)

• мови, які не мають афіксів
граматичні
значення
виражають
способом

прилягання одних
слів до інших або
клей, агглюціно
за допомогою
приклеюю) –

Аглютинативні

• мови, в яких
граматичні
значення до
виражаються

Інкорпоративні
(полісинтетичні)

в яких різні
частини –
висловлення у
вигляді аморфних
слів-основ
(коренів) об'
єднані в єдині
складні

Флективні
(синтетичні та
аналітичні)

• мови, в яких у
вираженні
граматичних
значень провідну
роль відіграє
флексія
(закінчення)